

Postavenie Národného frontu v politickom systéme ČSSR

V rezolúcii XIV. zjazdu KSČ okrem iných závažných problémov na základe marxisticko-leninských a internacionalistických východísk je akcentované aj postavenie a funkcia Národného frontu. Rezolúcia konštatuje: "Výrazom jednoty základných triednych, národných a internacionálnych záujmov robotníckej triedy a ostatných pracujúcich a základňou socialistickej demokracie v ČSSR je Národný front na čele s KSČ. Národný front je v československých podmienkach výrazom leninskej politiky zväzku robotníckej triedy, roľníctva a pracujúcej inteligencie oboch našich národov a všetkých národností. Základnou úlohou Národného frontu a v ňom združených organizácií je zabezpečiť v širokej miere podiel pracujúcich na politickom, štátnom, hospodárskom a kultúrnom živote, na riadení rozvoja celej spoločnosti ..."

Roku 1975 vo vydavateľstve Obzor vyšla významná a rozsiahla politicko-historická publikácia pracovníka Právnickej fakulty UK v Bratislave, vedúceho katedry štátneho práva prof. JUDr. Stanislava Matouška, CSc. pod názvom: "Postavenie Národného frontu v politickom systéme ČSSR". Autor v práci urobil podrobný historicko-politický a komplexný rozbor predpokladov vzniku, vývoja a postavenia Národného frontu. Podáva všeobecný teoretický pohľad na základné prvky, ktoré sú rozhodujúce pre správne pochopenie jeho miesta a funkcie v socialistickom štáte a spoločnosti. Celá práca po štrukturálnej stránke sa člení na trinásť častí, ktoré systematicky, ale aj chronologicky z periodizačného hľadiska navzájom nadväzujú a tvoria logicky organický celok.

Pri spracovaní problematiky vychádza autor z historických predpokladov a podmienok vzniku myšlienky jednotného a ľudového frontu, ako ich sformuloval VII. kongres Komunistickej internacionály. Kongres postavil do stredu politiky komunistických strán úlohu utvoriť akčnú jednotu proletariátu a široký ľudový front v národnom i medzinárodnom meradle proti útoku kapitálu, proti fašizmu, proti imperialistickej vojne. Komunistická strana Československa sa jednoznačne postavila za realizáciu línie VII. kongresu Komunistickej internacionály.

Boj KSČ za vytvorenie akčnej jednoty robotníckej triedy a za široký ľudový front boja proti fašizmu vyvrcholil na VII. zjazde KSČ, ktorý sa konal v dňoch 11.-14. apríla 1936. Zjazd jednoznačne vyhlásil, že považuje obranu buržoáznej republiky a demokracie proti fašizmu, obranu ČSR proti útoku nemeckého imperializmu a vytvorenie jednotného frontu robotníckej a ľudového frontu všetkých demokratických a antifašistických síl za bezprostrednú a hlavnú úlohu. Bol to program veľmi reálny a zodpovedajúci potrebám a zmýšľaniu obrovskej väčšiny pracujúceho ľudu predmníchovského Československa, ktorému hrozilo bezprostredné nebezpe-

členstvo. Vtedajšie vedenia vládnúcich buržoázných a "socialistických" politických strán ho nepochopili a odmietli, lebo vychádzali z hľadiska vlastných triednych záujmov.

Preto k praktickej realizácii myšlienok jednotného a ľudového frontu v podobe národného frontu u nás a v medzinárodnom meradle v modifikovanej podobe v širokom rozsahu dochádza najmä v období druhej svetovej vojny, keď dozreli objektívne i subjektívne podmienky. Stalo sa tak najmä v priebehu procesu upevňovania vedúceho postavenia robotníckej triedy a marxisticko-leninských strán v protifašistickom, národnooslobodzovacom boji za ľudovodemokratické a socialistické premeny. V československých podmienkach sa začali realizovať v priebehu národnej a demokratickej revolúcie.

Ďalej autor správne venuje pozornosť pojmu politického systému vo všeobecnosti, v ktorom rozhodujúca úloha patrí organizáciám vládnucej triedy, ktorá ich využíva k prevádzaniu svojej politiky. Jeho definícia politického systému správne vychádza z V. I. Lenina a rozumie pod ním súhrn všetkých štátnych i neštátnych organizácií a zariadení účastných na politickom živote triednej spoločnosti, na regulácii vzájomných vzťahov medzi triedami, národmi, národnosťami a inými sociálnymi skupinami, vzťahy medzi spoločnosťou a kolektívami, spoločnosťou a jednotlivcami, ako aj vzťahy medzi kolektívom a jednotlivcami.

Po všeobecnom pohľade na pojem politického systému vysvetľuje socialistický politický systém, ktorý sa vyznačuje novou kvalitou, a to nielen čo do funkcie, ale aj v cieľoch, takže ho treba chápať ako inštitucionálnu sústavu všetkých štátnych i neštátnych spoločenských orgánov a organizácií, pomocou ktorých sa pod vedením revolučnej marxisticko-leninskej strany uskutočňuje diktatúra proletariátu, realizujú sa funkcie socialistického štátu.

Socialistický politický systém ČSSR, ktorého základy v súčasnom období zakotvuje čl. 6 Ústavy ČSSR z r. 1960 a celý rad ústavných zákonov sa rozvíjal od r. 1948, od víťazstva socialistickej revolúcie v Československu r. 1948. Vývin, činnosť, postavenie a funkcia Národného frontu v ČSSR v rámci politického systému ČSSR boli vážne narušené v krízovom období rokov 1968-1969 a na praktických príkladoch ukazuje, ako sa oportunistické a revizionistické sily pokúšali rozložiť Národný front, zmeniť jeho štruktúru, zlikvidovať u nás socialistický politický systém.

Súčasnú politicko-spoločenskú zložku Národného frontu ČSSR nadväzuje na celý predchádzajúci vývin Národného frontu ako politicko-spoločenského združenia s kolektívnym členstvom jednotlivých politických a spoločenských organizácií. Autor sa opiera o ústavné zakotvenie Národného frontu v socialistickej Ústave ČSSR. Federatívnemu usporiadaniu ČSSR na základe ústavného zákona č. 143/1968 Zb. zodpovedá aj členenie

Národného frontu a všetkých spoločenských organizácií v jeho rámci (str. 220-223). Národný front nie je uzavreté politicko-spoločenské združenie, nakoľko jeho členmi sa môžu stať aj ďalšie socialistické organizácie, ktoré môžu vzniknúť v procese socialistickej výstavby. O prijatí organizácie do Národného frontu rozhoduje Ústredný výbor Národného frontu ČSSR a ústredné výbory Národného frontu ČSR a SSR.

Pri plnení úloh Národného frontu majú v jeho celkovej štruktúre nezastupiteľné miesto a postavenie miestne resp. mestské výbory Národného frontu. Ich úlohou je v miestnom meradle zjednocovať a neustále získavať členov a všetkých občanov pre politiku KSČ. Ide najmä o rozvíjanie uvedomelej, politickej, pracovnej a spoločenskej aktivity občanov, socialistických vzťahov medzi ľuďmi a ideovovychovnej činnosti k socialistickému vlastenectvu a proletárskemu internacionalizmu, najmä vzťahu k ZSSR a ostatným štátom socialistického spoločenstva.

Autor zdôrazňuje, že úlohy a ciele Národného frontu sa určujú prostredníctvom volebných programov. V obsahu volebných programov Národného frontu sa vlastne komplexným spôsobom koncentruje podstata politiky KSČ pri výstavbe socialistickej spoločnosti v miestnych podmienkach, krajoch, okresoch, mestách a obciach. Volebné programy Národného frontu sú globálne rozpracované na celé päťročné obdobie činnosti miestnych zastupiteľských zborov ČSSR a konkretizujú sa v ročných plánoch. Tieto programy sa diametrálne, funkčne a aj obsahom odlišujú od volebných programov buržoázných a reformistických politických strán v predmníchovskej republike i od volebných programov týchto politických strán v súčasných kapitalistických štátoch.

V ďalších častiach analyzuje politicko-organizačné princípy a hlavné smery činnosti orgánov a organizácií Národného frontu v ČSSR, od apríla 1969, keď sa na čelo KSČ dostalo nové stranícke vedenie s Gustávom Husákom. V tejto súvislosti poukazuje na jednotlivé zasadnutia ÚV KSČ a predovšetkých na celoštátnu konferenciu Národného frontu a XIV. zjazd KSČ, ktoré sa stali historickými medzníkmi v boji za obnovenie a rozvinutie marxisticko-leninského a gottwaldovského chápania Národného frontu ČSSR.

Osobitne treba oceniť úsilie autora, že podáva čitateľovi možnosť oboznámiť sa s vývojom a postavením národných, ľudových, vlasteneckých frontov v ostatných socialistických štátoch a akú úlohu tieto zohrali pri upevňovaní ich politického systému, ako aj v progresívnych premenách spoločnosti. Zároveň ich vysvetľuje ako triedny protiklad a prekonanie súčasných buržoázných systémov politických strán.

Svojím obsahovým zameraním, je recenzovaná práca politicky veľmi aktuálna, lebo môže pomôcť aj v ideologickom boji a v kritike buržoáz-

neho pluralistického systému, keď ukazuje jeho skutočne triednu a politickú podstatu.

Práca je spracovaná na vysokej teoretickej úrovni a svojou originalnosťou znamená veľký materiálový prínos pre dôkladnejšie a komplexnejšie poznanie celkového vývoja Národného frontu ČSSR. Publikácia je účelovým vydaním ÚV Národného frontu Slovenskej socialistickej republiky, ale okrem funkcionárov Národného frontu ju môžu dobre použiť aj ďalší politickí pracovníci, vysokoškolskí učitelia, pracovníci z oblasti vedy, pracovníci na úseku školstva, kultúry, štátnej správy, študenti rôznych typov škôl, ako aj najširšie vrstvy našich čitateľov. Dôležitosť skúmanej problematiky ju k tomu predurčuje.

Florián Sivák